

DIE WENSLIKHEID VAN 'N HERSIENING VAN DIE AFRIKAANSE VERTALING VAN DIE BYBEL*).

I.—DIE EVANGELIE VOLGENS MATTHEUS.

Die ou Hieronymus wat hom feitlik lewenslank besig gehou het met die vertaling van die Bybel in Latyn, het tenvolle besef wat hierdie taak mee-bring, veral daar sy vertaling, die Vulgata, noodwendige afwykinge en by implikasie dus kritiek op die minder juiste maar algemeen gebruiklike Oud-latynse vertaling moes vertoon. Omrede van sy geaardheid al nie te geliefd onder sy tydgenote nie —die Bybelvertaler was uiters bekwaam maar ook onuitstaanbaar ydel— moes hy felle kritiek van sy vyande verduur. Selfs onder sy vriende was daar sommige wat bedenkinge gekoester het oor die reg van so 'n onderneming. Onder hulle was ook Augustinus. Hy skrywe aan Hieronymus om hom van sy „nuwe vertaling” af te raai. Vir sy geaardheid merkwaardig takvol, wys Hieronymus hom in sy antwoord tereg deur na sy werk te verwys, nie as 'n vertaling nie maar as 'n revisie¹).

Die eerbied vir die Boek in die vorm waarin dit bekend en geliefd geword het, is kenmerkend van alle Christenvolke, ons volk nie uitgesonder nie. Wat dit veral onder die ouere geslag gekos het aan oorreding om die Afrikaanse Vertaling ter hand te neem in die plek van die State Vertaling, leef nog in die herinnering van baie. Maar dieselfde proses het ookal beslag gekry in die beskouing oor en verbondenheid aan die Afrikaanse Vertaling. Dit sal nie meer te vervang wees met 'n nuwe vertaling nie. In die sestien jaar van sy bestaan het dit wortel geskiet. Maar juis die Bybelverbondenheid van ons volk maak dit tot plig om toe te sien dat sy vertaling die allerbeste interpretasie is van die grondteks wat maar moontlik gemaak word deur die resultate van die nuwere ondersoek. Die navolgende opmerkinge en voorstelle staan in diens van laasgenoemde, naamlik teksverbeteringe van ons vertaling en beoog heeltemal nie om te wees 'n nuwe vertaling nie. Buitendien, in 'n onlangs gepubliseerde uiteensetting van Prof. GEMSER oor die beginsels van Bybelvertaling, het hy, na aanleiding van 'n opmerking oor Luther, meteen ook die beginsels gestel waaraan die Bybelvertaler moet beantwoord. Dis swaarder om Bybelvertaler te wees as om die Bybel te vertaal!²).

In ooreenstemming met die beperkte aard van die onderwerp onder bespreking, word by die voorstel van 'n Afrikaanse lesing wat anders as die gebruiklike is, nie al die beginsels van die Bybelvertaling in toepassing gebring nie; daar word slegs voldoen aan die onontkombare eis om die Hebraïca, of liever, die Graeca Veritas te laat spreek.

* Lesing gehou voor die Ned. Herv. Predikantevergadering, Maart 1949.

¹) HIERONYMUS, Ep. 104 : 1 en 112 : 1.

²) B. GEMSER in *Herv. T.S.*, Julie 1945, bls. 117.

Om aan die begin reeds 'n deursnee diagnose te maak oor die staat van ons Afrikaanse Vertaling van die Nuwe Testament, moet ons opmerk dat eerstens te grote gebondenheid aan die Textus Receptus met gevolglike byna konsekwente miskenning van die ouere en betroubaarder manuskripte en tweedens, die te slaafse navolging van die State Vertaling, die vernaamste oorsake is van gebrekkige vertaling. Ons sal waar doenlik die lesing van die State Vertaling en ook van die Textus Receptus gee by ons voorstelle vir 'n verandering in die lesing.

Ons begin met die Evangelie volgens Mattheüs.

Mt. 1 : 18 sê van Josef en Maria, *prin ê sunelthein autous*, is Maria swanger bevind. Die St. Vert. en in navolging daarvan, die Afr. Vert. het *sunelthein* na sy woordelike betekenis gaan vertaal, miskien aangehelp deur die veronderstelling dat dit 'n eufemistiese uitdrukking vir die geslagtelike gemeenskap is; daarom lees ons „voordat hulle saamgekom het”. Maar *sunelthein* beteken in idiomatiese Grieks, „om saam te woon”; dit is inderdaad ook die inhoud van die betrokke perikoop en dit verwys na die joodse huweliks-gebruik. Teenoor die ondertrouing, beteken die saamwoning eenvoudig die huwelik. Die teks wil dus sê: terwyl Maria en Josef nog verloof was en voordat hulle getroud is, het sy swanger geword. I.p.v. „voordat hul saamgekom het” behoort ons te vertaal, „voordat hulle saam gaan woon het”. Hierdie vertaling word ook gegee deur die jongste vertaling van die Nederlandsch Bijbelgenootschap: „voordat zy gingen samen wonen”.

Mt. 1 : 19 *lōsēph . . . dikaios ōn . . .*

Die Afrikaanse Vertaling lui hier, „Josef, omdat hy 'n regverdige man was . . .” Hier is m.i. twee foute van vertaling. Die eerste is dat die participiale *ōn* vertaal is met 'n kausatief, „omdat”, terwyl dit hier niks meer wil wees nie as net relatief, dus te vertaal met „wat”— „Josef wat 'n ens.”. Dit kan hoogstens vertaal word met die temporale „terwyl”, dus, „Josef, terwyl hy . . .”.

Die tweede foutiewe vertaling is te wyte aan die direkte en nie by die joodse agtergrond aangepaste oorsetting van *dikaios* met „'n regverdige man”. Die *dikaios* (hebr. *ḡaddīq*) is die aanduiding van 'n bepaalde godsdienstige stand onder die jodendom. Josef het tot daardie stand behoort en so ook Sagaria en Elisabeth (Luk. 1 : 6). Die *dikaioi* was mense wat die wet geken het en dit stiptelik onderhou het. Ek sou dus vertaal: „Josef, wat 'n wets-onderhouer was . . .”

Mt. 1 : 19 *mē thelōn autēn deigmatisai, eboulēthē lathra apolusai autēn.*

Die Afr. Vert. in navolging van die St. Vert., sit dit oor met, „en onwillig om haar openbaar te maak het hom voorgeneem om in die geheim van haar te skei”. Die besware teen hierdie vertaling is :—

1. *lathra* beteken hier nie, „in die geheim” nie; so ’n optrede van Josef sou trouens ook nie te versoen wees met die feit dat hy ’n *dikaios* was nie. Die regte betekenis van die woord moet ons hier bepaal in die samehang met *deigmatizein*, wat beteken om in opspraak te bring of bloot te stel. Die voorneme van Josef was dus om die verhouding te ontbind sonder om Maria in opspraak te bring, d.w.s. „in stilte”. So word *lathra* trouens ook vertaal in die uitgawe van die Ned. Bijbelgenootskap.

2. *apolusai* word deur die Afr. Vert. weergegee met, „te skei”. In die lig van die palestynse huweliks-gebruike, kan in hierdie geval geen sprake wees van egskeding in die moderne sin van die woord nie. Die ontbinding van die huwelik was toentertyd ’n eensydige aksie aan die kant van die man, wat beter weer te gee is met „verstoting”³⁾. Maar *apoluein* met die akkusatief van die voorwerp, kan buitendien moeilik beteken „om te skei”. Dit beteken „om los te laat”, „te laat gaan”.

Ons stel dus voor om Mt. 1 : 19b te vertaal: „en nie van plan om haar in opspraak te bring nie, was hy voornemens om haar in stilte te laat gaan”.

Mt. 2 : 1, *magoi*. Die St. Vert. en, in navolging daarvan, die Afr. Vert. vertaal *magoi* met „wyses”. Blykbaar is die gebruiklike vertalinge almal te herlei tot Luther se vertaling van 1522. Die woord *magos* (latyn, „magus”) kom nog ’n keer in Hnd. 13 : 6 en 8 voor en word daar vertaal met „towenaar”. Eintlik is die woord die aanduiding van ’n persiese sterre-wiggelaar. Astrologie, die ondersoek van die stand van die sterre om daaruit die toekoms te voorspel, die „tekens van die tye” te lees, was perslot die wetenskap van daardie eeue. Die Griekse en vroeg-Christelike lesers het die woord in Mt. 2 : 1 inderdaad ook opgevat om te beteken „sterre-wiggelaar” want Ignatius, Justinus, Tertulianus en ook Origenes konstateer dat die neerkniel van die manne uit die Ooste voor die kind Jesus, die bewys is dat die astrologie in die Christendom sy meester erken het⁴⁾. Maar die inhoud van die teks self wys ons daarop dat hierdie *magoi*, wat die stand van die sterre bestudeer en hulle deur ’n ster laat lei het na die krip by Bethlehem, nie „wyses” (*sophoi*) was nie dog sterrewiggelaars. EDGAR J. GOODPSEED stel inderdaad ook voor om *magoi* in die engels te vertaal met „astrologers”⁵⁾. Om die bekende wyses uit die Ooste nou te vervang met, „sterre-wiggelaars” of selfs „astroloë” skyn my nie meer moontlik nie omdat aan die laaste ’n minder verdienstelike betekenis verbonde is en

³⁾ W. BAUER, *Wörterb. z. N.T.*, Giessen, 1928, sub voce. A. S. GEYSER, art. in die Jaarboek van die N.H.S. Vereniging, 1948.

⁴⁾ JUSTIN, *Dial. c. Tryph.*, 77 sq. ORIGEN, *c. Cels.* 1 : 24.

⁵⁾ E. J. GOODSPEED, *Problems of New Testament Translation*, Chicago, 1945, p. 14.

die ou hoewel dan misleidende vertaling, tydgeheilig is. Dit is nietemin, terwille van die waarheid nie toelaatbaar dat die verkeerde voorstelling in ons teks bly voortbestaan nie. Miskien is dit gewens om dan maar 'n nuwe afrikaanse woord, wat minstens trou is aan die oorspronklike en wat nie die misverstand voortsit nie, te vind. „Magiers” sou bv. doenlik wees as 'n vertaling van *magoi*.

Mt. 5 : 3 *makarioi hoi ptōchoi tō pneumati*.

Die Afr. Vert. in navolging van die St. Vert. sit dit oor: „Salig is die wat arm van gees is”. Dit is nie slegs nie 'n vertaling van wat daar staan nie, maar die uitdrukking, „arm van gees” het in ons taal ook 'n minder gunstige betekenis, naamlik „geestelik gekrenk” of „verstandlik agterlik”. Die aanvanklike fout in die vertaling het blykbaar reeds begin met die Vulgaat wat hier lees: „Beati pauperes spiritu, i.p.v. „animo”. Ons het hier te doen met 'n duidelike semitisme en inderdaad gryp hierdie saligspreking ook terug op Ps. 33 : 19 waar die Septuagint vertaal, *tapeinous tō pneumati vir dak'ê-rûach* („die wat verslae van gees is”—Afr. Vert. ad loc.). In Jak. 2 : 5 word op sy beurt weer teruggegryp op Mt. 5 : 3 en daar word die uitdrukking ook effens omskryf. Dit lui daar: *ptōchoi tō kosmō*, wat reg vertaal word met, „armes in die oordeel van die wêreld” (nie: „armes in die wêreld” nie). In sekere sin staan hierdie *tō kosmō* teenoor *tō pneumati*, naamlik as die objektiewe teenoor die subjektiewe. GESENIUS-KAUTSCH sê van *rûach* of in sy aramese vorm, *rûchā*, dat dit onder andere ook beteken, „Sitz der Empfindungen und Affekte”⁶⁾. M.a.w. *pneuma*, in hierdie verband, moet verstaan word as aanduiding van die innerlike, die eintlike ek, waarmee 'n mens gewaarword, beslis en oordeel; d.i. die gemoed of seliwaardering. Ons stel voor om te lees, „Salig is hulle wat in eie oordeel arm is”.

Terloops kan ons sê dat hierdie semitistiese gebruik van *pneuma* talle kere voorkom in die Synoptici, Johannes en ook by Paulus, o.a. in Mrk. 2 : 8, 8 : 12, Luk. 1 : 47, Joh. 11 : 33, Rom. 1 : 9, II Kor. 2 13, 7 : 13 en besonder duidelik in Rom. 8 : 16, I Kor. 16 : 18, Gal. 6 : 18 en Fil. 4 : 23 en Flm. 25. Hierdie plekke is almal ongeveer van die aard van Joh. 11 : 33 waar ons lees, *Iesus oun hōs eiden autēn klaiousan kai tous sunelthontes autē . . . enebrimēsato tō pneumati . . .* (Afr. Vert. in navolging van die St. Vert., „Toe Jesus haar sien ween, saam met die wat saam met haar gekom het, het hy geweldig bewoë geword in sy gees . . .”). Dit is duidelik dat bedoel word: „sy gemoed het Hom volgeskiet”.

Mt. 5 : 31 en 32 en Mt. 19 : 30 v.v. waar *apoluein* konsekwent weergegee word as „om te skei”, moet, soos reeds opgemerk is by die bespreking van 1 : 19b, vertaal word as „loslaat”, of „laat gaan” of „verstoot”.

⁶⁾ GESENIUS-KAUTSCH, *Handwörterbuch ü.d.A.T.*, Leipzig, 1921, sub voce 3a.

Mt. 6 : 7 *batalogein*. Die Afr. Vert., soos die St. Vert., sit dit oor met, „gebruik 'n ydel herhaal van woorde”. BLASS-DEBRUNNER wys m.i. oortuigend daarop dat ons hier te doen het met 'n poging om die aramese *emar betalta*, d.i. om leeg, sonder sin te praat, ook na die woordklank in grieks oor te sit⁷⁾. Daar is weinig van die betekenis in die Afrikaanse Vertaling van die woord. LIDDELL and SCOTT-JONES wil die woord aflei van *ho batalos* en *legein*, d.i. om soos 'n stotteraar te praat. Behalwe dat hierdie sin moeilik in die contextus sal pas, noem die auteurs geen enkele instansie waar die woordsamestelling met hierdie betekenis elders in die grieks voorkom nie⁸⁾. Mens sou die hele vers miskien kon vertaal: „En wanneer julle bid, moenie sinneloos staan en praat soos die heidene nie”.

Mt. 6 : 27: *prostheinai epi tēn hēlikian autou pēchun hena*. In navolging van die Vulgaat se „ad staturam suam cubitum unum adicere”, het die St. Vert. en daarmee die Afr. Vert. hierdie vers oorgesit, „om een el by sy lengte by te voeg”. Die moeilikheid is al dadelik dat met hierdie vertaling die trefkrag van Jesus se uitspraak verlore gaan daarin dat weinig mense hulle nou juis bekommer oor hul lengte van liggaam tensy hul buitengewoon kort of abnormaal lank is. Maar bykans alle mense is bekommerd oor die lengte van hul lewens. En dit is juis wat *hēlikia* beteken—lewensduur, lewenslengte, ouderdom. In die papyrusen in die klassieke grieks, kom die woord byna sonder uitsondering in hierdie betekenis voor. Ons stel voor om hier saam met die vertaling van die Ned. Bijbelgenootskap te vertaal, „om een el tot sy lewensduur toe te voeg”. Die beswaar dat *pēchus*, 'n el, nie 'n tydsmaat is nie, moet ons nie net konfronteer met die feit dat *hēlikia* op sy beurt nie 'n lengtemaat is nie, maar ook met die in die nederlands minstens ewe bekende: „een spanne tijds”.

Mt. 12 : 33: *ē poiēsate to dendron kalon kai ton karpon autou kalon . .*. Die Afr. Vert., in navolging van die State Vertaling, sit dit oor: „Julle moet of die boom goed maak en sy vrugte goed, of julle moet die boom sleg maak en sy vrugte sleg; want aan die vrugte word die boom geken”. Dit is egter nie die bedoeling van die teks nie. W. BAUER wys daarop dat *poiein* dikwels gebruik word om 'n veronderstelling in te lui en dit moet dan vertaal word: „Gestel dat . . .”⁹⁾. En gesien in sy verband met die tweede helfte van die vers, sou ons hier ook met veel groter verstaanbaarheid kon vertaal, „Of gestel dat die boom goed is, dan is ook sy vrugte goed; of gestel dat die boom sleg is, dan is sy vrugte sleg; want aan die vrugte word die boom geken”. So vertaal trouens ook die Ned. Bijbelgenootskap.

⁷⁾ *Gramm. d. neutest. Gr.*, Gött., 1921, S. 25.

⁸⁾ *Greek-English Lexicon*, Oxford, 1940, s.v.

⁹⁾ W. BAUER, *Wörterb. z. N.T.*, Gött., 1928, S. Vol. e.

Mt. 17 : 4: *ei theleis, poiésō hōde treis skēnas . . .* Hierdie is een van die weinige gevalle waar die Afr. Vert. die leidende hand van die St. Vert. loslaat . . . en dwaal, wanneer hy minder gelukkig ve.taal, „as U wil, sal ek hier drie hutte maak”. Die griekse *skéné* kom oorewegend voor in die betekenis van „tent” en behalwe waar dit in die Septuagint die loofhutte voorstel, het dit nooit in die bybelse literatuur die betekenis van „hut” nie. In die Septuagint is dit die vertaling vir die Tent van Samekoms; in die papyri stel dit voor die soldate-tente en die nomade-tente. Ons stel voor dat die weergawe van die St. Vert. hier vir eenmaal behou word.

Mt. 18 : 22: *heōs hebdomékonta hepta.* Die Afr. Vert. in navolging van die St. Vert. gee hierdie woorde weer met, „tot sewentig-maal sewe toe”. M.a.w. ’n mens moet jou broer vier-honderd-en-negentig-maal vergewe. Dit sou in orde gewees het as daar gestaan het, *hebdomékontakis heptakis*, wat die grieks is vir sewentig maal sewe. Die uitdrukking *hebdomékontakis hepta* sien hoogswaarskynlik op Gen. 4 : 24 (LXX) waar Lameg meedeel dat hy sewe-en-sewentig-maal gewreek sal word. Daar sit die Afr. Vert. die uitdrukking inderdaad ook oor met „sewe-en-sewentig-maal”. Dieselfde uitdrukking in Mt. 18 : 22 moet egter beteken, vier-honderd-en-negentig-maal: Met GOODSPEED¹⁰⁾, meen ek behoort ons hier te lees, „sewe-en-sewentig-maal”. Dan word die bedoeling van Jesus soveel duideliker: Terwyl by die goddelose sewe-en-sewentig-maal gewreek word, moet die gelowige sewe-en-sewentig-maal vergewe.

Mt. 19 : 11 en 12: *chōrein logon touton.* Die Afr. Vert. in navolging van die St. Vert., wat op sy beurt weer die Vulgaat se „verbum capere” letterlik vertaal, gee dit weer met, „vat die woord”. In Afrikaans sê ons „begryp ’n woord” maar nie „vat ’n woord” nie. Die werkwoord „vat” betrek ons net op materiële, tasbare dinge. Verder, *logos* beteken inderdaad „woord” maar dit beteken ook allerlei variasies op die begrip. In die betrokke instansie gaan dit om ’n uitspraak van Jesus in verband met die egskeiding. Ek dink dit sou idiomaties meer korrek wees om hier te vertaal: „om hierdie uitspraak te verstaan”. Vgl. ook W. BAUER, „Begreifen”¹¹⁾).

Mt. 19 : 10: *ei houtōs estin hē aitia tou anthropou meta tēs gunaikos.* Met die St. Vert. gee die Afr. Vert. die griekse *aitia* weer, soos die Vulgaat dit doen met „causa”, as „saak”: „As die saak van ’n man met ’n vrou so is . . .” BAUER se vertaling verdien hier navolging en ons behoort dit oor te sit met, „As die verhouding van ’n man tot ’n vrou van die aard is . . .”¹²⁾).

¹⁰⁾ GOODSPEED, op. cit. p. 29.

¹¹⁾ W. BAUER, a.a. O, s.v. 1 gamma.

¹²⁾ ebenda, s.v. 1 delta

Mt. 19 : 10: *ou sumferei gamésai*. Die Afr. Vert. se weergawe is: „dan is dit nie wenslik om te trou nie”. Maar die onpersoonlike gebruik van *sumferei* is in die grieks 'n veel sterker begrip, en dui op voordeel en hulpverlening. Ons behoort hier te vertaal, met die Vulgaat se „non expedit nubere” as die korrekte, „dan help dit nie om te trou nie” of nog meer idiomaties, „dan betaal dit nie om te trou nie”.

Mt. 23 : 23: *tō hédusmon kai to anéthon kai to kuminon*. Ook hier het die Afr. Vert. juis met ongelukkige gevolge die leidende hand van die St. Vert. losgelaat. Die St. Vert. se „munte en de dille en den komijn” is korrek en die Afr. Vert. se „kruisement, anys en koljander” is verkeerd. Die griekse *hédusmon* beteken nou wel „kruisement” of „munte” (St. Vert.), maar LIDDELL-SCOTT-JONES waarsku spesiaal teen die verwarring van *annéthon* met *annéson*; laasgenoemde beteken „anys” maar eersgenoemde wat in ons teks staan, beteken „dille”. Netso beteken die griekse *kuminon* ook nie „koljander” nie maar „kummel” of „komyn”. Miskien het die vertalers gemeen dat „komyn” en „dille” tog nie gebruiklike woorde in die afrikaans is nie, maar volgens BOSMAN en VAN DER MERWE en ook die vakkundige woordeboek van MALHERBE is dit tog in ons taal bekende woorde¹³). Ons moet vertaal, „kruisement, dille en komyn”.

Mt. 28 : 1: *Opse de sabbatōn tē epiphaskousē, eis mian sabbatōn . . .* gee die Afr. Vert. die geleentheid om woordeliks maar onge-ag die sin te vertaal: „En laat na die Sabbat toe dit begin lig word, teen die eerste dag van die week . . .” So vertaal trouens ook die St. Vert. maar ewe verkeerd. Die vertaling het blykbaar nie daarmee rekening gehou dat *opse* nie net beteken „laat” nie, maar ook „na” (lat. „post”). In die grieks kom dit veelvuldig in die laaste sin voor. Ons moet hier eenvoudig en sinvol vertaal: „en ná die Sabbat, toe dit op die eerste dag van die week begin lig word . . .”

As 'n verdere instansie van minder geslaagde weergawe deur die Afr. Vert. wil ons 'n paar gevalle noem waar nie die grieks verkeerd ge-interpreteer is nie, maar die afrikaans swak gehanteer is. Ons kan miskien volstaan daarmee om te verwys na een van die mees storende taalgebruike, wat veelvuldig voorkom, naamlik die gebruik van die Kaaps-dialektiese dubbele datief. Die mees storende en opsigtelike voorbeeld is wel Mt. 5 : 44-46: Maar Ek sê v i r julle: Julle moet jul vyande liefhê; seën die wat v i r julle vervloek, doen goed aan die wat v i r julle haat en bid vir die wat v i r julle beledig en julle vervolg. . . . as julle liefhet die wat v i r julle liefhet . . .”. Ek het al die oorbodige, „vir's”—vyf in hierdie kort bestek—gespasieer.

¹³) *Tweetalige Woordeboek*, Kaapstad, 1946. *Vakwoordeboek*, Pretoria.

Dan verdien ons Afrikaanse Vertaling van die Nuwe Testament nog hersiening in 'n ander opsig, naamlik die lesinge van die Textus Receptus wat deur die nuwere ondersoek en die oudste handskrifte as verkeerd aangewys word en in weerwil daarvan opgeneem is in die vertaling, miskien weereens in navolging van die St. Vert. Die neiging van die Textus Receptus om verklarende en harmoniërende invoeginge te maak, is by elke wetenskaplike welbekend.

So betuig ons beste en mees betroubare manuskripte nie die invoeging van die Textus Receptus by Mt. 1 : 25 van *ton prototokon* nie. 'n Hersiene afrikaanse vertaling behoort daar slegs te lees: „En hy het haar nie beken voordat sy 'n seun gebaar het nie”. T.o.v. Mt. 5 : 44 lees die besbetuigde teks: „Maar Ek sê vir julle: Julle moet jul vyande liefhê en bid ten behoeve van die wat julle vervolg.” Die Textus Receptus en daarmee die Afr. Vert. voeg in: „en seën die wat julle vervloek en doen goed aan die wat julle haat en bid vir die wat julle beledig . . .”

Mt. 6 : 4, 6, 18 word deur die Textus Receptus aangevul met die lesing wat in die Afr. Vert. oorgeneem is: „in die openbaar”. Die verse behoort vertaal te word: „sodat jou liefdadigheid in die verborge kan wees; en jou Vader wat in die verborge sien, sal jou vergeld”. In vss. 6 en 18 word die laaste gedeelte: „en jou Vader wat in die verborge sien, sal jou vergelde”, netso herhaal.

Mt. 6 : 13. Die bekende „Want aan U behoort die koninkryk en die krag en die heerlikheid tot in ewigheid. Amen”. aan die einde van die Onse Vader, is na alle waarskynlikheid 'n oornam uit die tweedeeuse siriese liturgie. Dit kom in elk geval nie voor in ons beste handskrifte nie en behoort nie in 'n goeie vertaling voor te kom nie, juis omdat dit die gebed van die Here is.

Mt. 8 : 28. In die lig van ons beste manuskripte staan dit vas dat waar die Afr. Vert. die Textus Receptus navolg en lees: „Gergeseners”, daar moet ons lees: „Gadareners”.

Mt. 13 : 43. Die Textus Receptus is die oorsaak dat die Afr. Vert. hier lees, „Wie ore het om te hoor, laat hom hoor”. Dit is 'n tipiese geval van verklarende aanvulling deur die Textus Receptus. Ons mees betroubare manuskripte het hier 'n eenvoudiger en sinvoller oorlewering wat ons moet vertaal: „Wie ore het, laat hom hoor”.

Mt. 17 : 20. Jesus verwyt sy dissipele hulle „ongeloof” volgens die Textus Receptus, en sê dat as hul geloof net maar soos 'n mosterdsaadje is, hulle letterlik berge sou kon versit. Reeds die noem van die mosterdsaad as maat van die geloof, moet ons laat dink dat hier sprake is van „kleingeloof”, 'n geloof kleiner as 'n mosterdsaadje. Inderdaad is „kleingeloof” (*oligopistia*) ook die lesing van ons beste manuskripte.

Dit is alleen die minder betroubare manuskripte en teksfamilies wat die Textus Receptus ten grondslag lê, wat *apistia* „ongeloof” lees. Die goeie vertaling van die betrokke gedeelte behoort te lui: „Deur julle kleingeloof; Ek sê vir julle, as julle geloof het soos ’n mosterdsaad . . .”

Mt. 17 : 21, is ’n voorbeeld van die invoeging van ’n hele vers deur die oorlewering waarop die Textus Receptus berus. En in die Afr. Vert. lees ons daarom ook die onverstaanbare „Maar hierdie geslag gaan nie uit behalwe deur gebed en vas nie”. Dit kom in die betroubare oorlewering nie voor nie en behoort ook nie in die Afr. Vert. te staan nie.

Mt. 18 : 11 is ’n duidelike invoeging wat niks te doen het met die voorafgaande geskiedenis nie en hoogstens ’n lomp aanvang kan wees vir die daarna volgende uitspraak van die Here. Dit is duidelik dat die woorde: „Want die Seun van die mens het gekom om te red wat verlore gaan”. oorgeneem is uit Luk. 19:10 waar dit sin maak en deel vorm van die betrokke perikoop. Dit is trouens ook alleen die Textus Receptus wat die lesing van Mt. 18 : 11 het. Dit behoort in die Afr. Vert. geskrap te word.

Mt. 18 : 35 is weer ’n voorbeeld van die verklarende toevoeginge van die Koinê-groep van manuskripte, waaruit die Textus Receptus saamgestel is. In nie een van die goedbetuigde handskrifte lees ons die woorde: „sy oortredinge” nie Die vers in die Afr. Vert. behoort te lees: „So sal ook my hemelse Vader aan julle doen as julle nie elkeen sy broer van harte vergewe nie”.

Mt. 19 : 9 word deur die Textus Receptus aangevul met: „en die wat die geskeie vrou trou, pleeg egbreuk”. Dit is oorgeneem uit Mrk. 10 : 12 en boën-op verkeerd oorgeneem. Die sin is daar namelik dat as ’n vrou haar man verlaat en met ’n ander trou, dan pleeg sy egbreuk. Die betroubare oorlewering het die woorde in Mattheus nie en gevolglik moet dit ook nie in die Afr. Vert. staan nie.

Mt. 19 : 16 en 17 in die Textus Receptus en in die Afr. Vert. gee die gesprek van Jesus met die ryk jongman, ’n ander lesing as wat ons goeie handskrifte oorlewer. Ons lees in die eersgenoemde namelik: „Goeie Meester, watter goeie ding moet ek doen, dat ek die ewige lewe kan hê? En Hy sê vir hom: Waarom noem jy My goed? Niemand is goed nie, behalwe een, namelik God”. Ons besbetuigde lesing sou in die Afrikaans eenvoudig lui: „Meester, wat vir goeds sal ek doen sodat ek ewige lewe kan hê? En Hy sê vir hom: Waarom vra jy My oor die goeie? Een is die Goeie . . .”

Mt. 20 : 16. Die lesing: „want baie is geroep, maar min uitverkies”. is oorgeneem uit Mt. 22 : 14. Dit kom alleen by die tekste-familie

voor wat aan die Textus Receptus ten grondslag lê. Dit moet in 'n ewentuele hersiening van die Afrikaanse Vertaling van die Nuwe Testament ook liever hier uitgelaat word.

Mt 23 : 14. Jesus se wee oor die Fariseërs omdat hulle die huise van die weduwees opeet, het blykens die getuienis van die betroubaarste teks-oorlewering, nie oorspronklik in die Evangelie volgens Mattheüs gestaan nie. Dit is later toegevoeg met die doel om Mattheüs in ooreenstemming te bring met Mrk. 12 : 40 en Luk. 20 : 47 waar dit wel 'n oorspronklike lesing is. Die Textus Receptus het die vers so opgeneem en die Afr. Vert. ook. Dit behoort hier nie te staan nie.

Mt. 25 : 13. Die woorde: „waarop die Seun van die mens kom” is 'n latere toevoegsel van die verklarende soort deur die Koine-namuskripte. Die Afr. Vert. het dit uit die Textus Receptus oorgeneem.

Mt. 26 : 28. „Want dit is my bloed van die testament . . .” is deur die Koinê-groep aangevul tot: „Want dit is my bloed, die bloed van die Nuwe Testament”. Die eerste is die korrekte lesing wat ook in ons vertaling behoort te staan.

Mt. 27 : 35. Die gedeelte: „sodat vervul sou word wat gespreek is deur die profeet: Hulle het my klere onder mekaar verdeel en oor my gewaad die lot gewerp.” kom nie voor in die oudste handskrifte nie en is 'n toevoeging tot die oorlewering deur die tekste waarop die Textus Receptus berus.

Vakkenners sal wel opgemerk het dat hiermee by verre nie al die mindergeslaagde vertalinge en manuskrip-keuses van die Afr. Vert. genoem is nie. Die genoemde gevalle is van die mees opsigtelike en dien alleen as 'n aanduiding vir die noodsaaklikheid van 'n hersiening van die Afrikaanse Vertaling van die Nuwe Testament. In volgende afleweringe sal dieselfde metode van behandeling ten opsigte van die ander nutestamentiese boeke gevolg word.

A. S. GEYSER.
